

Meteor '90 észlelőtábor

Nincs szerencsénk az időjárással. A korábbiaknál is nagyobb erőbedobással szervezett tábor fölött többnyire borult volt az ég, úgy tűnt, mintha kizárólag erre a hétre álltak volna össze a felhők, és csak a mi bosszantásunkra érkeztek volna az esőhöz hidegfrontok...

Egy tekintetben biztosan emlékezetes marad rendezvényünk: ez volt minden idők legnépesebb magyarországi észlelőtáborra. Az augusztus 23-án érkezett Zseli József volt táborunk 182. résztvevője. Az aug. 17—20-i hétvégén kb. 120—130-an sátoroztak Ráktanyán. Táborunk hírét igyekeztünk "nagydobra verni": a tévében és a rádióban is többször elhangzott, hogy mire készülünk. Talán féltucat amatőr jelentkezett ezekre a felhívásokra, ami újfent megerősíti azon benyomásunkat, hogy többnyire kötéllal kell fogni a jelen amatőrpalántáit, a jövő észlelőit.

Idén nyáron egész családok, sőt szakkörök jöttek el Ráktanyára. Számos látogatónk volt a velünk egyidejűleg szervezett észlelőtáborokból is (Pénzesgyőr, Kötcsé, Csákberény). Nagy örömünkre szolgált, hogy most először vendégül láthattunk öt erdélyi amatort. Ugyancsak első ízben vett részt a Meteor '90-en öt jugoszláviai magyar amatőr is.

A (túl) sok résztvevő miatt kevesebb "mélyenszántó" programot tervezünk, célunk az volt, hogy a lehetőségekhez képest minél kellemesebben töltsék idejüket a táborlakók. Nagy tetszést arattak a két finnországi napfogyatkozás-expedícióról szóló beszámolók (Tóth Tamás, Keszthelyi Sándor, Nyerges Gyula, Kondorosi Gábor). Persze inkább a skandináviai tájképek maradtak meg emlékezetünkben, mivel a földfelszíni észlelők a rossz időjárás miatt nem látták a totalitást. A későbbiek során azonban láthattuk a totalitásról készült egyetlen sikeres magyar napfogyatkozás-fotót

(mely egy repülőgép fedélzetéről készült) Szabó Sándor okkultációs előadásán. Az ugyanebben az időszakban (júl. 24—29.) szervezett brüsszeli AAVSO-találkozón szerzett tapasztalatairól Mizser Attila beszélt.

A távcsőkészítők számára minden bizonnyal sok érdekességet tartalmazott Dán András ismertetése. Újdonsült rovatvezetőnk most mutatta be első ízben 32 cm-es villás szerelésű Newton-reflektorát, melyen számos, itthon szokatlan megoldást alkalmazott. Egyben ez volt táborunk legnagyobb működőképes távcsöve is, tekintve, hogy a 40 cm-es reflektort nem sikerült használható állapotba hozni — ám impozáns mechanikáját, tubusát és 10 cm átmérőjű (!) okulárikihuzatát mindenki megtekinthette. Hegedüs Tibor a fotoelektromos fotometriáról beszélt, bemutatva az SSP-3 fotométert, egyben buzdítva amatortársainkat a fedési változók észlelésére. Balogh István a kiskunhalasi csillagda felszerelését videón mutatta be, 15 cm-es refraktorát azonban teljes életnagyságban megcsodálhattuk. Ez a Zeiss Ib mechanikára szerelt műszer volt táborunk egyik sztárja.

A Meteorból jól ismerjük Babcsán Gábor magashegy-i észleléseit; rovatvezetőnk diavetítésén megismerhettük mászásainak helyszínét is. Most már elmondhatjuk, hogy valamennyien kívülről fújjuk a Kedardóm legkisebb kiszögellését is, legalább fél órán át szemlélhettük azt a sziklafalat, melyen a magyar hegymászók hetekig küszködtek... A valóban szép diák után a bolygóészlelés műhelytitkairól is érdekesen és érzékletesen beszélt előadóink. Ugyancsak a fajsúlyosabb előadások közé tartozott Papp Sándor és Sápi Csaba kettős- és mélyég-észlelési ismertetője. Utóbbtól végre megtudhattuk, milyen technikával készíti jól reprodukálható rajzait. Kocsis Antal a tőle megszokott lelkesedéssel buzdította az ifjakat

holdészlelésre, míg Iskum József ugyancsak a tőle megszokott szerénységgel mutatta be kitűnő fotóit ill. avatott be egyik-másik műhelytitkába.

Nem várt sikere volt a szombat délutáni csillagászati bohapiacnak. Aggódtunk egy kicsit, hogy nem lesz elegendő vállalkozó, ám a valóság rácáfolt erre: több ezer forintos kiadványok és ugyancsak drága optikák keltek el pillanatok alatt. Volt kínálat olcsóbb cikkekből is, pl. sokan vásároltak Hevesi Zoltán öntapadó ráktanyai matricáiból...

A keddi napot tanulmányi kirándulással töltöttük. A Stupián-Hapl Touristtól bérelt busszal Szombathelyre látogattunk, ahol felkerestük az ELTE Gothard Csillagvizsgálóját és a Gothard Csillagászati Egyesület bemutató csillagvizsgálóját. Nagy élményt jelentett a kitűnő állapotban lévő műszergyűjtemény megtekintése, sok, ma is alkalmazható megoldás látható a régi Gothard-féle távcsöveken. Látogatásunk során Horváth József kalauzolt bennünket. A visszaúton Sárvárt is útbaiktették, sokan keresték fel a

strandfürdőt (a szárazság miatt Ráktanyán nem tudtuk biztosítani a zuhanyozást).

Tavaly a Titán-okkultáció volt legemlékezetesebb észlelésünk, idén a Levy-üstökös jelentette a szenzációt. Első derült éjszakánkon épp az M15 mellett vonult át. Döbbenetes látvány volt a gömbhalmaz és a 3^m5-s, szabadszemes üstökös kettőse Csatlós Géza 25 cm-es Newtonjával! Kényelmesen "elfért" a két objektum a 25 mm-es orthoszkopikus okulár látómezejében. Ugyanez a távcső az M57 központi csillagát is "hozta". Az üstökös helyzete miatt kevés reményünk volt arra, hogy lássunk valamit a csóvából, ám az idő előrehaladtával ez a vágyunk is teljesült: 23-án már egészen nyilvánvalóan látszott a legyezőszerűen szétterülő villás csóva.

Idén látszólag kevesebb volt a távcső (a sok résztvevő között elvesztek), ám valójában a tavalynál is több műszer fordult az ég felé. Különösen szembeötlő volt a gyári távcsövek és a "termetesebb" binokulárok nagyobb száma (Zeiss, Mizsar, 20x60-as Tinto-binokulárok).

23-a délutánján néhányan "bejártuk" a Naprendszert. Zalezsák Tamás vezényletével fénytáv mérő segítségével jelöltük ki egy később elkészítendő 1:1,5 milliárd méretarányú Naprendszer-modell távolságait. Ilyen léptéknél a Plútó 4 km-re van a Naptól (melyet esetünkben egy magasles jelképezett). A későbbiekben elkészítjük a bolygók méretarányos modelljét is, így hasznos tanósvényt alakíthatunk ki "csillagászpálánták" számára. A kb. 10 km-es út érintené az egyik közeli sziklás patakmedret és a nemrég elkeresztelt Stella-forrást is.

Végül ne mulasszuk el megemléteni, hogy táborunk nem jöhetett volna létre Horváth Ferenc tagtársunk szervezőmunkája és a veszprémi Megyei Művelődési Központ segítségével nélkül.

MIZSER ATTILA